

DIÁK SZÍNHÁZ

ELNÖKI BESZÁMOLÓ AZ ODE 1997-ES TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Az ODE az ország 500. egyesületeként 1989-ben alakult, s az elmúlt években - elsősorban az Országgyűlés és az MKM támogatásának segítségével - igyekezett betölteni azt a hiányt, amelyet az amatőr színházi működés intézményi és költségvetési háttérének folyamatos beszűkülése okoz. Az elmúlt években **egyedülálló lehetőséget biztosítottunk a színjátszással foglalkozó diákközösségeknek, hazai és nemzetközi fesztiválokat szerveztünk, szakmai képzésben részesítettük tagcsoportjainkat, nemzetközi kapcsolatokat bonyolítottunk.**

Eddigi működésünk egyértelműen bizonyította, hogy **a diákszínjátszás olyan szocializáló tevékenység, amely egyszerre biztosít lehetőséget az értelmes közösségi létezésre és segíti az autonóm személyiség kialakulását.** A határokat nem ismerő kamasz- és ifjúkori kreativitás az áldozatot nem sajnáló felnőtt (pedagógusi) segítséggel párosulva **olyan értékek létrehozását eredményezi, amelyben a művészi önkifejezés képességének kialakulásával egyidőben válik az amatőr diákszínjátszó felnőtt, felelősségtudó, kultúrában és közösségben gondolkodó állampolgárrá, a civil társadalom autonóm tagjává.**

Szervezői, szakmai, információ-áramoltató tevékenységünk hagyományos formáit és eseményeit - a támogatások felére csökkenése ellenére is - 1997-ben is folyamatosan működtettük.

Az 1996. decemberi közgyűlés óta nagyüzemben működik választmányunk. A naptári év első harmadában rendelkezésünkre állt Mákszem Levente mint polgári szolgálatos katona, aki melleleg aktív diákszínjátszónk is volt. Az év középső harmadában a csökkenő költségvetési támogatás miatt nem tudtunk ügyintézőt alkalmazni. Ez azt jelentette számunkra, hogy minden tevékenységünket tanulói és tanári társadalmi munkában kellett végeznünk. Szerencsére annyi pénzünk még volt, hogy a

telefonszámlánkat és a postaköltségeket fizetni tudtuk, így nem lehetetlenült el szervezetünk. Szinte minden héten összejöttünk, szerveztünk, leveleztünk, telefonáltunk, gépeltünk, szerkesztettünk stb. Köszönetet érdemel a választmány minden tagja. A legtöbb időt és energiát - mint minden évben - az Országos Diákszínháztalálkozó megszervezése, lebonyolítása igényelte. 1997. szeptemberétől ismét van ügyintézőnk, Sallai Feri, az Origo Színpad egyik régi tagja fejt ki nálunk áldásos tevékenységét.

Meghirdettük, az 1996-os év 7 válogatójához képest 1997-ben 12 megyében és a fővárosban megszerveztük és lebonyolítottuk a területi szintű diákszínháztalálkozókat. A felmenő rendszerű fesztiválnak az országos döntőjét az 1997-es évben Veszprémben rendeztük meg. A veszprémi fesztivált - az 1996-os évben negyedszázados jubileumát ünneplő csurgói fesztiválhoz hasonlóan - szintén két évente megrendezendő hagyománnyá kívánjuk tenni. Erre biztosíték a város kulturális vezetésének messzemenő támogatása és hosszú távra szóló ígérete. Kijelenthetjük, hogy Csurgó és Veszprém városa nélkül nem lenne Magyarországon diákszínháztalálkozó fesztivál, legalábbis olyan keretek között, ahogy ma működik.

Mit jelent ez? Azt, hogy ha az országos döntő szállás- és étkezési költségeit, illetve a művelődési intézmény kiadásait, a propagandaköltségeket és a díjak egy részét nem vállalná át a befogadó város, a csoportok nagy része nem tudná vállalni a sokezes terheket. **Sikeresen zártuk tehát az 1997-es Országos Diákszínháztalálkozót, amely az értékteremtés, a megmérettetés, a szakmai minősítés egyedülálló állomása a magyar diákszínháztalálkozó életében. A csoportok egy részét ez az esemény hozza össze, vagy tartja együtt hosszabb távon.** Már hagyománnyá válik, hogy néhány megyei és a budapesti találkozó az idén is középiskoláknak kellett felvállalniuk, mert a közművelődési intézmények nem tudták a régen megszokott támogatást nyújtani. **A találkozó sikerét talán az bizonyítja leginkább, hogy a benevezett 140 csoport másfél-kétezer tagja színvonalas, művészi és pedagógiai értelemben egyaránt vállalható produkciót mutatott be, s ez a csoportok zöménél egész éves vagy akár több éves közös munkából születhetett csak meg.** A döntőre az ország minden részéből érkeztek csoportok. Összesen 22 társulat előadását láthatták a nézők. Köztük az idén kísérletként szerepelt két egyetemi színháztalálkozó csoport is, illetve két külföldi diákszínháztalálkozó társulat. Egy erdélyi magyar és egy cseh produkciót láthattunk vendégül Veszprémben. A területi találkozókat figyelembe véve, gyakorlatilag az ország egész területét lefedő megmozdulás volt ez. Ez az

alkalom volt és lehetne a jövőben is, ahol a diákcsoportok neves hivatásos művészekről is szakvéleményt kaphatnak. Tökéletesen megfelelt ennek az elvárásnak az idei válogató versenyek és a döntő zsűrijének minden tagja.

1995-től megteremtett új bemutatkozási lehetőségek közül folyamatosan csak a budapesti regionális központként működő Vörösmarty Mihály Gimnázium drámatagozata nyújt bemutatkozási lehetőséget a diákszínháztalálkozó számára. 1997-ben ehhez csatlakozott a **Bárka Színház** ajánlata. S ez azért is nagyon fontos, mert **jelenleg Magyarországon ez az egyetlen intézményesített és rendszeres lehetőség a professzionális színház és az amatőr színháztalálkozására.** Nagy esemény volt tehát, amikor az Országos Diákszínháztalálkozó győztes produkciói (a Vörösmarty Marquez-előadása és a Panboró Tavaszai előadása) bemutatkoztak a legújabb magyar profi színházban, s a befogadók szerint a különleges megközelítésű és magas színvonalú előadások méltó módon képviselték a magyar művészetet, függetlenül annak amatőr vagy hivatásos voltától.

Sikeresen működik az 1995-ben létrehozott első szakmai-módszertani és információs központunk. A működést továbbra is jelentős mértékben támogatja a befogadó Vörösmarty Mihály Gimnázium drámatagozata, a technikai és programbeli feltételeket azonban az iskola a jövőben is csak részlegesen tudja biztosítani. A Vörösmarty Mihály Gimnázium drámatagozata évek óta a legsikeresebb diákszínháztalálkozó műhely, az itt dolgozó csoportok és szakemberek a fővároson túl országos kisugárzású műhelymunkát végeznek, sőt ismertségük a kreativitás világbajnokság - immár másodszori - megnyerése óta nemzetközi szintű. Ezt a központot sajnos még mindig csak mintaként működtetjük, nehezen szerveződnek az újak. Jó tendencia, hogy néhol a régi formációk kezdenek új életre kelni: ilyen a Keszthelyi Helikon Fesztivál, a Győri Kisfaludy Napok, vagy a Gyulai Erkel Diákünnep, mindhárom minden művészeti ágban szerveződő esemény, de a színháztalálkozó csoportoknak is bemutatkozási és megmérettetési lehetőség. Az új formák létrejöttére jó példa az ODE-tagsággal is rendelkező Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület, akik 1997-ben pl. minősítő fesztivált rendeztek. A következő egy-két évben az ország többi részén is hasonlókat szeretnénk létrehozni. Nagy esély van erre pl. Kazincbarcikán a Középiskolások Köre, Szentesen a Horváth Mihály Gimnázium drámatagozata, Debrecenben az Ady Endre Gimnázium drámatagozata, Dombóváron a Galéria Színpad, Szolnokon a Széchenyi István Gimnázium és a Szemafor Alapítvány már működő műhelymunkájára építve, s reméljük még több helyen is.

Élő kapcsolatot tartunk a magyar gyerekszínjátszással. Fesztiváljaikon szakmai segítséget nyújtunk a zsűrizésben, részt veszünk táboraikban. Legszorosabb együttműködést a pest megyei gyerekszínjátszókkal tartunk, de így van ez a régiókban is. A kapcsolat létfontosságú, hiszen ők a mi természetes utánpótlásunk.

Szakmai-érdekképviselési tevékenységünk:

Folyamatosan részt vettünk a **művészetpedagógiai szakmai szervezetek vitáin**. Debreceni, szentesi és budapesti kollégákkal befejeztük azt az 1996-ban elkezdett szakmai-pedagógiai munkát, amely a művészeti nevelés **tanmeneteinek kidolgozásával, a diákszínjátszást szerves módon beépíti az iskolai oktatás folyamatába**. Ugyanez a szakértői csoport dolgozta ki a Nemzeti Alaptanterv művészetek műveltségi körének dráma és tánc tárgyához illeszkedő **érettségi koncepciót és tematikát**. **Vagyis a magyar közoktatás történetében először rendezett szakmai és törvényi keretek között lehet színjátszásból érettségizni.**

Részt vettünk **különböző kormányzati szervek fórumain**, véleményünket hozzászólás formájában is hallattuk **az Országgyűlés civil szervezetek számára rendezett parlamenti nyílt napján**. Hozzászólásunk az 1%-os adótámogatás ellentmondásaival kapcsolatosan arra hívta föl a törvényhozás és a kulturális irányítás figyelmét, hogy az 1%-os felajánlások gyakorlatilag nem juthatnak el az ODE-típusú diákszervezetekhez, a költségvetési támogatás mégis automatikusan a felére csökken. Ez pedig veszélyezteti a magyar diákszínjátszásban kifejtett nélkülözhetetlen munkánkat.

Szakmai testvérszervezeteinkkel mindennapos a kapcsolatunk. A **Magyar Színjátékos Szövetség** tageszerveleteként igen sok segítséget kapunk a Szövetség munkatársaitól.

Egyéni tagjaink közül sokan tagjai a **Magyar Drámapedagógiai Társaságnak**, amely a drámapedagógia népszerűsítése mellett a gyerekszínjátszás támogatója is. Az ODE elnöke mint középiskolás drámatanár tagja a Társaság elnökségének.

A **Szabad Színjátszásért Egyesület** felkérésére továbbra is az ODE adja a szervezeti keretet **az egyetemi-főiskolai diákszínjátszás újraélesztéséhez**, és szakmai segítséget nyújtunk önálló egyesületük létrehozásához.

Tagcsoportjainkat menedzseljük azzal, hogy rendszeresen adunk információt munkájukról a sajtónak illetve az előadások után érdeklődőknek. Közreműködésünkkel több produkció került színre az ország különböző pontjain.

A fentiek mellett 1997-ben a következő rendezvényeket szerveztük és az alábbi programokon vettünk részt:

Szakmai részvételünkkel, szervezői és anyagi támogatásunkkal került sor az ősszel a negyedik **Globe Fesztiválra Szolnokon**, amely mára egy hiánypótló szakmai fórummá és speciális diákszínjátszó fesztivállá nőtte ki magát. E rendezvény keretében jelent meg a **Játékos című magazin diákszínjátszással foglalkozó különszáma**, amire évtizedek óta nem volt példa.

1996-ban kezdeményeztük a kapcsolatfelvételt a különböző **idegen nyelvű fesztiválok** szervezőivel, hogy felajánlhassuk szakmai segítségünket. Jelenleg már szoros együttműködésünk van az olasz, a francia és angol nyelvű diákszínjátszó fesztiválokkal. Ezekre a fesztiválokra igen gyakran a nyelvtanárok készítik fel a diákszínjátszó csoportokat. Az ő munkájukat szeretnénk segíteni szakmai tanácsainkkal.

1997-ben szerencsésen tovább szaporodtak a helyi kezdeményezésű fesztiválszerű fórumok. **Az ODE messzemenően támogatja azt a folyamatot, amelynek segítségével a helyi civil társadalom is erőre kaphat, s amely egyúttal az ifjúsági kultúra térnyerését is jelenti.** Fesztivált rendeztek pl. Pestszentlőrincen, a Józsefvárosban, Egerben. Az ODE fesztiváljához csatlakozott a Szakmunkások Kultúrájáért Egyesület országos fesztiválja is, így 1997-ben először az országos döntőnkön jelen volt egy szakmunkásképzős diákszínjátszó csoport is.

Rendszeresen megjelentetjük továbbra is az ODE hírlevelét, a Diákszínházat, amelyből információkhoz juthatnak a tagcsoportok. A jövőben szeretnénk gyakrabban megjelenni és bővíteni a tartalmat szakmai anyagokkal is. Mindennek elsősorban anyagi feltételei hiányoznak.

Nemzetközi kapcsolatainkat a Magyar Színjátékos Szövetség keretein belül bonyolítjuk, de önálló rendezvényeink is vannak. **Továbbra is folyamatosan élő az együttműködésünk a romániai magyar csoportokkal.** Kiadványokkal, szakmai képzéssel, fesztiválmeghívással, zsűri

küldésével segítjük az ott folyó diákszínházi munkát. Az idén sikerült kialakítani egy új kapcsolatot is, a veszprémi döntőn már jelen voltak a **cseh diákszínházak is.**

Nemzetközi kapcsolatainkban a legfontosabb a két évente megrendezett **EDERED-találkozó.** 1995-ben Vidovszky György vezetésével Törökországban képviseltük hazánkat, **1997-ben Uray Péter vezetésével Franciaországban voltunk jelen az európai diákszínházak találkozóján.** A nemzetközi fesztiválra most már hagyományosan az országos döntőbe jutott csoportok legjobbjai delegálják egy-egy tagjukat. A találkozó a szakmai fejlődés szempontjából is fontos, mert nem kész előadást várnak a szervezők, hanem a különböző nemzetiségű csoportok a kéthetes tréning végére állnak ki a színpadra. Szakmai hírnevünket növelte, hogy mindkét évben a magyar tréner volt a legsikeresebb csoportvezető. Ezeken az előadásokon látszik, hogy a színházi és a nemzetközi kommunikáció sikeres formája, a közös Európa gondolatának élő terepe.

Az idén részben **sikerült életre keltenünk a diákszínházi rendezői képzést.** A Művelődési és Köznevelési Minisztérium országos továbbképzési jegyzékében megjelent tanfolyamunkat - közösen a Vörösmarty Mihály Gimnázium drámapedagógiai tanfolyamával, mivel a kétféle tevékenység azonos alapokon nyugszik - 20 pedagógus kolléga veszi igénybe félételen kereszttel.

Éves munkánk létfontosságú része továbbra is a **pályázatok írása.** Az Országgyűlés pályázatán az 1996-os 1.200.000.- Ft-hoz képest csak 700.000.- Ft-ot kapott az ODE (összefüggésben az 1%-os törvény globális értelemben várható, de diákszervezetek esetében a gyakorlatban nem realizálódó hasznával). A Művelődési és Köznevelési Minisztérium országos egyesületek, szövetségek számára kiírt pályázatán 400.000.- Ft-ot kaptunk a működési kiadásokra. Év közben az MKM Közművelődési Főosztálya 150.000.- Ft-tal segítette egyesületünk munkáját, konkrétan az Országos Diákszínházi Találkozót.

Igy az idén a tavalyinál rosszabb munícióval rendelkezünk, ami sajnos reálértékben még nagyobb csökkenést jelent. A fenti pályázati bevételekhez mindenképp hozzá kell azonban számolnunk azt a támogatást, ami nem egyesületünk számláján jelent meg, hanem rendezvényeink és mindennapi működésünk segítésében jelentkezett. (A területi válogatókat megrendező 12 művelődési intézmény illetve iskola nagyjából 600.000.- Ft-tal - helyszínenként kb. 50.000.- Ft-tal - járult hozzá az

országos találkozó sikeréhez. Köszönet Győr-Sopronnak, Békésnek, Hevesnek, Veszprémnek, Pestnek, Fejérnek, Baranyának, Hajdú-Biharnak, Borsod-Abaúj-Zemplénnek, Bács-Kiskunnak, Zalának és Budapestnek, illetve az itt dolgozó csodálatos kollégáknak, a művelődési központok munkatársainak, az iskolák tanárainak! Veszprém városa, a Művelődési Központ és a Veszprémi Egyetem több, mint 1.000.000.-Ft-ot költött a döntőn résztvevő 300 középiskolás ellátására. Örök hálánk!

Kiadásaink nagyobb tételeit az Országos Diákszínházi Találkozó megrendezése, a felmenő rendszerű találkozó válogató és döntős zsűrijének tiszteletdíja, egyéb kulturális szolgáltatások díja, a fesztiváldíjak mint csoporttámogatások, a magyarországi és nemzetközi fesztiváltámogatások, az útiköltség-terítés, a telefonszámla és a postaköltség, a polgári szolgálatos ügyintéző törvényileg előírt minimális juttatása, szeptembertől az új ügyintéző szolgáltatásának kiadásai, a munkafeltételeink javítása (pl. számítógép kiegészítők vásárlása, nyomtatójavítás stb.), az irodaszerek, oklevelek, nyomtatófesték, másolópapír stb. beszerzése és a fénymásolás költségei jelentették.

Tehát minden híresztelés, jóslgatás ellenére az iskolai színházi - már ki tudja hányadik - virágkorát éli. Kiítani sem lehetne, ha egyáltalán lenne olyan elvetemült, aki megpróbálná.

Működési feltételeink a költségvetési támogatás felére csökkenése és a csoportok intézményi háttéréül szolgáló iskolák és művelődési házak elszegényedése következtében tovább nehezedtek, mégis az országban több száz műhelyről tudunk, fesztiváljainkra évek óta száz fölötti számban neveznek a csoportok. Úgy tűnik egyre inkább elfogadja a közvélemény - beleértve ebbe a tömegkommunikációtól a szakmai és államigazgatási szervekig mindent -, hogy a diákszínházi és a fiatalok személyiségének fejlődését, a pozitív értékrend kialakulását, a közösségben gondolkodást nagymértékben és ráadásul szórakoztatóan segíti.

Az Országos Diákszínházi Egyesület 1997-ben valamennyi vállalt feladatát tisztességgel ellátta, s reméljük, a jövőben is lehetőségünk lesz erre.

HÍREK, FELHÍVÁSOK, AVAGY TALLÓZTUNK A SZÍNFOLTBÓL

Sulikomédiák címmel megjelent Belinszki József kreatív drámajátékokon alapuló kötete, hét forgatókönyvvel. (Deákkópéságok a régi Kállóban, A fülemile, Tom Sawyer kalandjai, A bajusz, Mátyás király és a kolozsvári bíró, Magyar atom, Pázmán lovag)

A kötet 400,-Ft-os áron utánvétellel megrendelhető az alábbi címen: Megyei Önkormányzati Hivatal, Sivadó Sándor főtanácsos, 4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.

Nagy sikere volt a november 14-15-16-án tartott Falusi Színjátszó Találkozónak Adácson, a József Attila Művelődési Házban. A szervezők köszönetet mondanak a segítőknek és a résztvevőknek, remélik jövőre is találkoznak.

Minősítő versenyt és találkozót rendeztek október végén Mosonmagyaróvárott. A 11 indulóból az alábbiak érték el arany minősítést: Vasvári Színi Egylet, Ferrum színpad, Sitkei Színkör, Panboro Mozgásszínházi Társulat. Gratulálunk.

Idén 14. alkalommal rendezik meg az ifj. Horváth István Nemzetközi Színjátszó Fesztivált

Kazincbarcikán, 1998. július 1-től 5-ig

Magyar amatőr színjátszó egyesületek nevezhetnek tagjaik közül egy-négy előadást/együttest. Ezen kívül nevezhet bármely felnőtt vagy középiskolás diák együttes önállóan is, ha egyesületének vezetői, vagy más országos hírű színházi szakemberek a nevezést támogatják.

A nevezéseket január 31-ig lehet leadni a Magyar Művelődési Intézet címére: 1011 Bp., Corvin tér 8.

Diákszínház. Az Országos Diákszínjátszó Egyesület hírlevele.

Készíti a **Tapír** kulturális magazin szerkesztősége. (Keresd a Pc-X-ben!)

Felelős kiadó: **Keresztúri József.**

Munkatársak: **Győri F. Viktor & Faragó Cs. Csaba.**